

УДК 334.01

А. Г. Мельник,
к. е. н., асистент кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці
ORCID ID: 0000-0003-3817-1051

О. І. Мельник,
к. е. н., асистент кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці
ORCID ID: 0000-0002-0296-5426

Н. В. Філіпчук,
к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці
ORCID ID: 0000-0002-1023-923X

О. Д. Болехівський,
аспірант кафедри економіки підприємства та управління персоналом,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, м. Чернівці
ORCID ID: 0000-2015-302-4587

DOI: 10.32702/2306-6814.2019.23.59

ІЄРАРХІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗМЕЖОВУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

A. Melnyk,
PhD in Economics, assistant, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

O. Melnyk,
PhD in Economics, assistant, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

N. Philipchuk,
PhD in Economics, associate professor, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

O. Bolehivskyyu,
researcher, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Hierarchical features of delimitation of entrepreneurship in Ukraine

HIERARCHICAL FEATURES OF DELIMITATION OF ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

У цій статті розглядаються основні ієрархічні особливості розмежування суб'єктів підприємницької діяльності в Україні на основі галузевих економічних, нормативно-правових, матеріально-технічних особливостей ведення господарської діяльності, логічного, індуктивного та гносеологічного аналізу особливостей категорії підприємства та функціонування підприємства в сучасних ринкових умовах в цілому. У сучасній економічній науці розмежування підприємницької діяльності відіграє важливу роль, адже на основі правильної нормативної класифікації та розмежування суб'єктів господарської діяльності здійснюється реалізація державних макроекономічних взаємодій з реальним сектором економіки, до прикладу реалізація державних цільових програм розвитку конкретно визначених секторів економіки України.

Крім того, грамотне розмежування підприємницької діяльності дає можливість для більш детального збору статистичних даних та подальшого аналізу та оцінки стану більш чітко визначених напрямів діяльності суб'єктів господарювання.

На основі індуктивного та гносеологічного аналізу нормативно-правових актів, статистичної інформації, міжнародних систем класифікації видів економічної діяльності та практики реалізації таких систем у провідних економічно розвинутих країнах, галузевих особливостей діяльності українських суб'єктів господарювання було виокремлено основні проблеми та шляхи удосконалення вітчизняної Класифікації видів економічної діяльності (КВЕД-10). У статті акцентується увага на потребі у застосуванні більш сучасного підходу до розмежування підприємств за видами господарської діяльності, застосуванні прогресивної міжнародної практики та стандартів у цьому процесі.

This article discusses the main hierarchical features of delimitation of business entities in Ukraine on the basis of sectoral economic, law-regulatory, logistical and peculiarities of conducting business activities, logical, inductive and epistemological analysis of the features of the enterprise category and functioning of the enterprise in the current market conditions in general. In modern economic science, the delimitation of entrepreneurial activity has a big influence and plays an important role, because on the basis of proper classification and differentiation of subjects of economic activity, the realization of state macroeconomic interactions with the real sector of economy is carried out, for example, state targeted programs of development of specific sectors of the Ukrainian economy.

In addition, a clever demarcation of enterprises allows for more detailed massive of statistics and further analysis and assessment of the status of more clearly defined areas of activity of economic entities.

According to international progressive practice, a competent and objective classification of enterprises by types of economic activity gives greater opportunity to both research and state regulatory and executive institutions to carry out their activities more effectively. Public authorities, based on more accurate and specific statistics on sectors and segments of the real sector, can more effectively implement public monetary, fiscal and investment policies, streamline national target programs, both in the sectoral and territorial development of entrepreneurship, both in the regions and throughout the country. the territory of Ukraine.

On the basis of inductive and epistemological analysis of law-normative acts, statistical information, international systems of classification of types of economic activity and practice of implementation of such systems in leading economically developed countries, sectoral peculiarities of activity of Ukrainian economic entities, the main problems and ways of improving the National Classification of Economic Types (NCET) were highlighted. activities. The article focuses on the need for a more modern approach to differentiating businesses by types of business, applying progressive international practices and standards in the process.

Ключові слова: класифікація, вид економічної діяльності, особливості, специфікація виробництва, міжнародна класифікація, КВЕД.

Key words: classification, type of economic activity, features, production specification, international classification, NCET.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Як свідчить міжнародна прогресивна практика, грамотна та об'єктивна класифікація підприємств за видами економічної діяльності дає більшу змогу як науково-дослідницьким, так державно-регуляторним та виконавчим інституціям більш ефективно здійснювати свою діяльність. Органи державної влади на базі більш точних та конкретних статистичних даних щодо секторів та сегментів реального сектору можуть більш ефективно реалізовувати державну монетарну, фіскальну та інвестиційну політики, раціоналізувати державні цільові програми як і галузевого, так і територіального розвитку підприємництва як в регіонах, так по всій території України. Водночас наукові інституції мають можливість більш детально проводити дослідження щодо виявлення факторів впливу, тенденцій у поведінці та можливих напрямів оптимізації та розвитку підприємницької діяльності у різних видах економічної діяльності.

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання розмежування підприємницької діяльності піднімалося серед таких зарубіжних науковців: Джордж Блайнд, Ян Улїн, Френк Леш, Домінік Дріллон, Міхаель Довлінг, Юрген Шмуде, Пер Девідсон та ін. Дослідження цих учених стосувалися дослідження впливу грамотної та об'єктивної класифікації підприємницької діяльності за видами економічної діяльності з метою подальшого використання цих даних для моделювання поведінки та аналізу факторів впливу на галузевий розвиток різних за величиною підприємств. Серед вітчизняних дослідників цим питанням займалися М. Ісаков, Г. Усенко, Г. Смолин, О. Креденцер та багато інших. У більшій мірі їхні дослідження порушували питання ефективності вітчизняної класифікації видів економічної діяльності, нормативно-правових проблем та засад нормативної дії КВЕД у сучасних ринкових умовах України.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Дати об'єктивну характеристику ієрархічних особливостей розмежування підприємницької діяльності в Україні, сформулювати чіткі та раціональні напрями покращення та оптимізації вітчизняної класифікації видів економічної діяльності на базі залучення міжнародного досвіду та врахуванні національних особливостей економіки України.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

У науковій та навчальній літературі поширеними є визначення підприємництва, в основу яких покладено законодавчі дефініції, але насамперед підприємство — це діяльність. Тобто це сукупність процесів, що здійснюються систематично, і пов'язані активною свідомою взаємодією суб'єкта з об'єктом [1], під час яких суб'єкт задовольняє будь-які свої потреби; досягає мети, якій він надає деякий сенс.

У філософському значенні діяльність розуміється як рух матерії, опосередкований свідомістю [2, с. 499]; як специфічно людська форма активного ставлення до світу, спосіб буття людини [3, с. 208]. Однак діяльність трактується як сукупність елементів: по-перше, це суб'єкт, наділений активністю й напрямний її на об'єкти або на інших суб'єктів; по-друге, це об'єкт, на який спрямована активність суб'єкта; по-третє, сама активність, що виражається в тому або іншому способі оволодіння об'єктом або у встановленні комунікативного впливу над суб'єктами [4, с. 459].

Діяльність стає економічною тоді, коли вона ставить за мету або має наслідком виробництво та обмін товарами чи послугами, що визнаються корисними або рідкісними. Це поняття нерідко використовується і в загальному сенсі: в цьому випадку воно характеризує обсяг всього економічного життя протягом певного періоду часу та на певній території. Тоді використовуються такі узагальнені показники, як валовий внутрішній продукт (ВВП) та валовий національний продукт (ВНП). Тобто економічна діяльність це форма активної участі лю-

дини в суспільному виробництві [5, с. 3]. Більше того, практично всі види та різновиди людської діяльності можуть бути віднесені до економічної діяльності.

На законодавчому рівні економічна діяльність визначається як процес виробництва продукції (товарів і послуг), який здійснюють з використанням певних ресурсів: сировини, матеріалів, устаткування, робочої сили, технологічних процесів тощо. Економічну діяльність характеризують витрати на виробництво, процес виробництва та випуск продукції [6].

Підприємницьку діяльність необхідно відмежовувати від суміжних понять, зокрема "економічної діяльності" і "господарської діяльності". Ці поняття є тісно пов'язаними і нерідко вживаються поруч або як подібні за змістом, або ж як такі, що є складовими одне одного, чи такі, що частково перетинаються за змістом

Економічна діяльність трактується як один із видів економічної активності людини, форма участі індивіда у суспільному виробництві та спосіб отримання фінансових коштів. Доповнення до економічної діяльності визначення "господарська діяльність" передбачає "момент раціональності", ефективності. Ведучи мову про підприємницьку діяльність економісти, звичайно, підкреслюють новаторський та ризиковий характер, а також її мету — отримання прибутку [7].

Легальне визначення господарської діяльності наводиться в ст. 3 Господарського кодексу України [8]: під якою розуміють діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямовану на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. У ст. 42 Господарського кодексу України зазначається, що підприємництво є видом господарської діяльності.

Зважаючи на це, Господарський кодекс України розмежовує поняття господарської та підприємницької діяльності. Відповідно ці поняття за змістом співвідносяться як часткове з цілим і є нерівнозначними. Тому підприємництво слід розглядати як підгалузь господарської діяльності, на яку поширюються загальні вимоги щодо регулювання, але з урахуванням її комерційного характеру [9, с. 19]. Кодексом також визначено, що господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних та соціальних результатів та з метою одержання прибутку, є підприємництвом. Водночас господарська діяльність може здійснюватись і без мети отримання прибутку (лише заради досягнення економічних і соціальних результатів).

Виходячи зі змісту ст. 3, 42, 52 Господарського кодексу України загальні різновиди господарської діяльності можна структурувати таким способом:

1) комерційна господарська діяльність (підприємництво) — господарська діяльність, що здійснюється для досягнення економічних і соціальних результатів з метою одержання прибутку;

2) некомерційна господарська діяльність — господарська діяльність, що здійснюється без мети одержання прибутку;

3) господарське забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів, спрямована на створення і підтримання необхідних матеріально-технічних умов їх функціонування, що здійснюється за участі або без участі суб'єктів господарювання.

Отже, на підставі дослідження законодавчих дефініцій можна зробити висновок, що підприємництво є одним із видів господарської діяльності, який характеризується такою ознакою, як наявність мети — одержання прибутку. Іншу частину обсягу поняття господарська діяльність відповідно до чинного господарського законодавства становить некомерційна господарська діяльність, яка не має на меті одержання прибутку.

Право на здійснення підприємницької діяльності — це одне з основних суб'єктивних прав громадян України. Згідно зі ст. 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом [10]. Право громадян на підприємницьку діяльність, його гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави в цій сфері. Юридично і політично держава відповідає перед громадянами та юридичними особами приватного права за свою діяльність у сфері підприємництва. Установлення і забезпечення права громадян на підприємницьку діяльність, поряд з іншими їх правами і свободами, є головним обов'язком держави.

Отже, найбільш загальним поняттям є економічна діяльність, різновидом якої є господарська діяльність; а підприємницька діяльність є складовою господарської, а отже, і економічної діяльності.

У деяких дослідженнях підприємництво розглядається як суто економічна діяльність, тому що, на думку дослідників, підприємництво не має тільки йому властивого предмету праці, і проявляється у різних секторах народного господарства [11, с. 135].

Підприємницька діяльність є підзаконною та законною, тобто повинна здійснюватися лише в межах законодавчо визначених можливостей і підлягає державній реєстрації. Водночас існують певні обмеження щодо здійснення підприємництва, які можуть бути пов'язані з дозволом займатись тільки певними видами діяльності [7, с. 334], які наведено в нормативному документі "Класифікація видів економічної діяльності" (КВЕД).

Саме вибір суб'єктом підприємницької діяльності (юридичною особою, фізичної особи підприємця, об'єднання підприємців) виду економічної діяльності із КВЕД є ключовим початковим елементом підприємницької діяльності. У подальшому від цього вибору залежить можливість реалізації господарських інтересів в обраному секторі економіки, можливість отримання ліцензій, вибору відповідної системи оподаткування, розмір ставок страхових внесків та багато іншого.

Зазначимо, що особа при державній реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності самостійно обирає основний вид економічної діяльності згідно з переліком кодів КВЕД, а також може обрати другорядні види економічної діяльності.

Основний вид економічної діяльності — вид діяльності статистичної одиниці, на який припадає найбільший внесок у валову додану вартість (або визначений інший критерій). Вибір показника для визначення основного виду діяльності, як правило, не впливає на результат. Якщо на рівні підкласу понад 50% валової доданої вартості виробляється даним видом діяльності, то класифікація одиниці визначається цим видом діяльності [6]. У підприємницькій діяльності можуть складатися випадки, коли основний вид економічної діяльності визначається методом "top-down" і не обов'язково ство-

рює 50% або більше загальної доданої вартості одиниці.

Другорядний вид економічної діяльності — будь-який інший (крім основного) вид економічної діяльності статистичної одиниці з виробництва товарів або надання послуг [6].

Як показує практика, у суб'єктів підприємницької діяльності протягом року або більш тривалого періоду можуть відбуватися зміни основного виду діяльності, пов'язані із сезонними коливаннями, рішеннями керівництва про зміну структури виробництва, його диверсифікацію. Як наслідок, постає необхідність зміни основного виду діяльності у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Порядок таких змін залежить від розміру суб'єкта господарювання та регулюється правилами класифікації видів діяльності.

Слід зазначити, що документами, які підтверджують державну реєстрацію або зміну виду економічної діяльності суб'єкта підприємницької діяльності (юридичної особи або фізичної особи-підприємця) є виписка з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, що містить відомості про коди за КВЕД.

Відповідно до пункту 1 наказу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 11.10.2010 року № 457 "Про затвердження та скасування національних класифікаторів" з 1 січня 2012 року набрав чинності національний класифікатор України ДК 009:2010 "Класифікація видів економічної діяльності".

З огляду на те, що КВЕД використовується для представлення та аналізу економічної інформації, а також у сфері державної реєстрації юридичних осіб й фізичних осіб-підприємців, період до скасування чинності ДК 009:2005 "Класифікація видів економічної діяльності" (КВЕД-2005) (31.12.2012) був періодом проведення заходів з переходу на КВЕД-2010.

Класифікація видів економічної діяльності устанавлює основи для підготовки та поширення статистичної інформації за видами економічної діяльності. Основний принцип КВЕД полягає в об'єднанні підприємств, що виробляють подібні товари чи послуги або використовують подібні процеси для створення товарів чи послуг (тобто сировину, виробничий процес, методи або технології), у групи.

Основне призначення КВЕД — визначати та кодувати основні та другорядні види економічної діяльності юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців.

Основний вид економічної діяльності є визначальною ознакою у формуванні та стратифікації сукупностей статистичних одиниць для проведення державних статистичних спостережень. Органи державної статистики розраховують основний вид економічної діяльності на підставі даних державних статистичних спостережень відповідно до статистичної методології за підсумками діяльності суб'єктів господарювання за рік.

Крім того, КВЕД призначений забезпечувати:

— статистичний облік суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності;

— проведення державних статистичних спостережень економічної діяльності й аналізу статистичної

інформації на макrorівні (складання показників національних рахунків — рахунків виробництва й утворення доходу, таблиці "витрати-випуск");

— зіставлення національної статистичної інформації з міжнародною через застосування єдиної статистичної термінології, статистичних одиниць і принципів визначення та змінення видів економічної діяльності.

Об'єктами класифікації у КВЕД є види економічної діяльності юридичних осіб, відокремлених підрозділів юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців, що їх на вищих рівнях класифікації групують у галузі. Водночас на сьогодні в економічній науці поділ на галузі вважається дещо застарілим, хоча і регламентований законодавчо.

У Господарському кодексі України (стаття 260) і статистичних класифікаціях термін "галузь" визначено як сукупність усіх виробничих одиниць, які здійснюють переважно однакові чи подібні види економічної діяльності.

Користуючись терміном "галузь", треба враховувати, що подібність видів економічної діяльності не є чітко визначеною категорією і для різних цілей її можна розглядати як у більш загальному, так і в конкретному контексті. Так, наприклад, цілком правомірно розглядати в загальному контексті як галузі економіки сільське господарство або переробну промисловість.

Галузева структура національної економіки представляє собою сукупність галузей, тобто однорідних господарських одиниць з особливими умовами функціонування (випуск однорідної продукції чи використання однорідних ресурсів, однаковий функціональний змістом виконуваних операцій). Галузями є: промисловість, будівництво, сільське господарство, торгівля, управління. У віднесенні підприємства, виду виробництва чи послуг до певної галузі економіки враховується передусім така ознака, як призначення продукту чи послуги (взуття — виробництво предметів споживання взуття), а також вид використаної сировини, або матеріалу (шкіра) і особливий характер технологічного процесу.

Натомість на сьогодні ширше починає використовуватись поняття "сектор" національної економіки. Наприклад, замість галузі сільського господарства використовується поняття аграрного сектора.

Найбільш узагальнені угруповання видів економічної діяльності на рівні секцій КВЕД дають змогу виділити основні сектори економіки.

Західна економічна наука пропонує технічну структуру, де поділ здійснюється на групи секторів за участю в стадіях переробки та споживання матеріальних благ і послуг: первинне, вторинне, третинне виробництво.

Первинне виробництво охоплює галузі первинного формування продукту виробництва, а саме: сільське господарство, добувну промисловість, рибний промисел тощо. Подальша переробка продукту зумовлює наявність вторинного виробництва — обробна, металургійна, харчова та інша промисловість.

Процес доведення продукту та послуг до споживача визначає третинне виробництво, до якого відноситься оптова і роздрібна торгівля, страхова діяльність, транспорт, зв'язок та інше. Також на сучасному етапі виокремлюють четвертинний сектор — фінанси, а також п'ятеринний — інформація.

КВЕД — це статистичний інструмент для впорядкування економічної інформації. Водночас Класифікація є механізмом спільної мови, що має використання в багатьох інших, нестатистичних сферах (соціальному та податковому регулюванні, ліцензуванні, системі тарифів тощо), проте, не завжди адаптована до цього повною мірою.

ВИСНОВКИ

Отже, саме вибір суб'єктом підприємницької діяльності (юридичною особою, фізичної особи підприємця, об'єднання підприємців) виду економічної діяльності із КВЕД є ключовим початковим елементом підприємницької діяльності. У подальшому від цього вибору залежить можливість реалізації господарських інтересів в обраному секторі економіки, можливість отримання ліцензій, вибору відповідної системи оподаткування, розмір ставок страхових внесків та багато іншого.

Класифікація не завжди відповідає всім потребам користувачів за межами статистичної системи, у зв'язку з чим можуть виникнути суперечності стосовно юридичного використання коду КВЕД.

Слід мати на увазі, що код виду діяльності не створює прав чи обов'язків для підприємств і організацій, не спричинює жодних правових наслідків. Код виду діяльності не обов'язково достатній критерій для виконання умов, передбачених нормативними актами. У застосуванні нормативних актів чи контрактів код виду діяльності — це припущення, а не доказ.

Література:

1. Вільна енциклопедія "Вікіпедія" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>
2. Абрамов А.И. *Философский словарь* / А.И. Абрамов. — М.: Республика, 2001. — 719 с.
3. Щерба С.П. *Філософія* / С.П. Щерба, В.К. Щедрін, О.А. Заглада та ін. — К.: МАУП, 2004. — 413 с.
4. Усенко Г.С. *Поняття та ознаки підприємницької діяльності як об'єкту адміністративно-правового впливу* [Електронний ресурс] / Г.С. Усенко // *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. — 2010. — № 17. — С. 456—469. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2010_17_46.
5. *Співвідношення господарської, підприємницької і економічної діяльності* [Електронний ресурс] // База електронної інформації "iFreeStore". — Режим доступу: <http://ifreestore.net/4763/76/>
6. *Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики № 457 від 11.10.2010 р. "Національний класифікатор України — Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010"* [Електронний ресурс] // *Державний комітет України з питань технічного регулювання та споживчої політики*. — Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/print/842>
7. Ісаков М.Г. *Поняття та ознаки підприємництва як об'єкта державного контролю* [Електронний ресурс] / М.Г. Ісаков // *Форум права*. — 2011. — № 4. — С. 332—339. — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-4/11imgodk.pdf>
8. *Господарський кодекс України* [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
9. Смолин Г.В. *Господарське право України: загальна частина: навч. посібник* / Г.В. Смолин. — Львів: ЗУКЦ, 2011. — 428 с.
10. *Конституція України* [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
11. Креденцер О.В. *Основні підходи до розуміння сутності феномену підприємництва* / О.В. Креденцер / *Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут"*. Філософія. Психологія. Педагогіка. — 2005. — № 3, Ч. 1. — С. 133—140.

References:

1. The official site of Wikipedia Free Encyclopedia (2016), "Human activity", available at: <https://en.wikipedia.org/wiki/Activity> (Accessed 25 January 2019).
2. Abramov, A.I. (2001), *Filosofskij slovar'* [Philosophical Dictionary], Republic, Moscow, Russia.
3. Shcherba, S.P. Shchedrin, V.K. and Zaglad, O.A. (2004), *Filosofiiia* [Philosophy], MAUP, Kyiv, Ukraine.
4. Usenko, G.S. (2010), "Concepts and features of business activity as an object of administrative and legal influence", *Actual problems of law: theory and practice*, [Online], vol.17, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2010_17_46 (Accessed 21 September 2019).
5. Database of electronic information "iFreeStore" (2019), "The ratio of economic, business and economic activity", available at: <http://ifreestore.net/4763/76/> (Accessed 21 September 2019).
6. The official site of State Committee of Ukraine for Technical Regulation and Consumer Policy (2010), "National Classifier of Ukraine — Classification of Economic Activities DK 009: 2010", available at: <http://www.dkrp.gov.ua/print/842> (Accessed 19 September 2019).
7. Isakov, M.G. (2011), "Concepts and signs of entrepreneurship as an object of state control", *Law Forum*, [Online], vol. 4, available at: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-4/11imgodk.pdf> (Accessed 19 September 2019).
8. The official site of Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "Economic Code of Ukraine", [Online], available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (Accessed 20 September 2019).
9. Smolin, G.V. (2011), *Hospodars'ke pravo Ukrainy: zahal'na chastyna* [Commercial law of Ukraine: common part], ZUKTS, Lviv, Ukraine.
10. The official site of Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "Constitution of Ukraine", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 21 September 2019).
11. Kredenzler, O.V. (2005), "Basic approaches to understanding the essence of the phenomenon of entrepreneurship", *Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kiev Polytechnic Institute"*, vol. 3, no. 1, pp. 133—140.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2019 р.